

Kodanikuühendus EESTI METSA ABIKS (EMA)

www.eestimetsaabiks.ee

1.03.2021

Pr Yoko Alender
Riigikogu keskkonnakomisjon
esimees
yoko.alender@riigikogu.ee

Hr Andres Metsoja
Riigikogu keskkonnakomisjon
asesimees
andres.metsoja@riigikogu.ee

Hr Peeter Ernits
Riigikogu keskkonnakomisjon
liige
peeter.ernits@riigikogu.ee

Hr Heiki Kranich
Riigikogu keskkonnakomisjon
liige
heiki.kranich@riigikogu.ee

Pr Natalia Malleus
Riigikogu keskkonnakomisjon
liige
natalia.malleus@riigikogu.ee

Hr Jevgeni Ossinovski
Riigikogu keskkonnakomisjon
liige
jevgeni.ossinovski@riigikogu.ee

Hr Siim Pohlak
Riigikogu keskkonnakomisjon
liige
siim.pohlak@riigikogu.ee

Hr Jüri Ratas
Riigikogu keskkonnakomisjon
liige
jyri.ratas@riigikogu.ee

Hr Timo Suslov
Riigikogu keskkonnakomisjon
liige
timo.suslov@riigikogu.ee

RMK tegevusest Eesti riigimetsade majandamisel

25.02.2021 arutati valitsuse soovil Riigikogu keskkonnakomisjonis Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) tegevust riigimetsade majandamisel. Keskkonnakomisjoni välja saadetud pressiteates [„Keskkonnakomisjon arutas RMK tegevust metsade majandamisel“](#) ei tunnustatud aga ühtegi RMK tegevuses esinevat puudujääki, andes sellega avalikkusele signaali, nagu oleks riigimetsa majandajate tegevus korrektseks kuulutatud ning selle arutamine valitsuse tasandil lõppenud.

Keskkonnakomisjoni poolt välja saadetud teates väideti, et *avalikkusele on vaja paremini ja täpsemalt tutvustada piirkondi, kus soovitakse teha lageraiet. Samuti on vaja tutvustada oma tegevuse sisu ja eesmärke nendes piirkondades*. Ometi on asulametsade majandamisel tekkinud probleemistiku tuumaks hoopis see, et RMK ei kaasa kogukonda [kaasamise hea tava](#) järgi. Hea tava järgimine tähendab, et esmalt tuleb kohalikke elanikke teavitada RMK poolsest metsamajandamiskava koostamise huvist, andes inimestele võimaluse juba eos oma ettepanekud ja arvamused edastada. Põhjendatud ettepanekutele tuginedes tuleb koostada kogukonnale sobilik kava, mida avalikul koosolekul tutvustatakse ja mille üle arutletakse. Samadel alustel toimub ka kohalike omavalitsusüksuste üldplaneeringute koostamine.

Hea tava järgimise asemel teavitab RMK kohalikke kogukondasid omapoolsetest plaanidest, lähtudes eeldusest, nagu oleks riigimetsa majandajate kohustused sellega ammendatud ning RMK esindajatel nii või teisiti „õigus“. Kaasamine peaks tähendama kohalike elanike põhjendatud ettepanekute ja ootustega arvestamist, aga mitte nende veenmist selles, et RMK-l olevat õigus asustusüksuse kaitsemetsades lageraieid ja muid metsamajanduslikke töid teha. EMA hinnangul ei ole vastuvõetav, et RMK esitab ennast metsandusliku töö valdajana, kuigi tegelikult väljendatakse vaid ühte, üsna intensiivset metsanduslikku nägemust, mis ei vasta jätkusuutlikkuse nõuetele.

RMK kaasamispoliitika osaks on ka lageraiemajanduse promokampaania, mis esitab

kliimateaduse seisukohalt ekslikke ja ebateaduslikke väiteid, õigustades lageraieid ja asustusüksuste metsade raieid kui „[kliimakangelastegusid](#)“. Riigimetsa majandajad väidavad, et metsaraie aitab atmosfäärist süsinikku siduda, kuna süsinik seotavat kauakestvatesse toodetesse, samas kui metsa jäetud puud kukkuvad ümber ja vabastavat seotud süsiniku atmosfääri.

Tegelikult pädeks see väide vaid juhul, kui raiutud puidust valmistatud toodete eluiga ületaks keskmiselt puude eluiga metsas ja seda kuni puude täieliku lagunemiseni, millise protsessi käigus seotakse osa süsinikku ka mulda. Järelikult tuleks kogu metsast varutud puit väärindada vähemalt sada aastat ja veelgi kauem kestvatesse toodetesse. Eestis läheb üle poole puidust aga koheselt põletamisesse, veerand tselluloositööstusesse ning vaid 21% väärindatakse puittoodetesse. Viimaste lagunemise aeg on umbes 25-35 aastat, mis tähendab, et 50-70 aasta pärast on kogu süsinik neist vabanenud. See tähendab, et ligi 80% meie metsades raiutavast puidust vabaneb kas koheselt või siis järgneva paari aasta jooksul atmosfääri ning vaid 1/5 seob süsinikku veidi pikemaks ajaks. Nimetada sellist tegevust kliimamuutusi leevendavaks on otseselt [ebateaduslik ja avalikkust eksitav](#). Eriti ebaeetiline on, kui selliste eksitavate väidetega üritatakse kogukondasid veenda selles, nagu oleks nende asulate kaitsemetsad vaja maailma päästmise nimel maha raiuda.

Lisaks kohalikele kogukondadele raiete peale surumisele on RMK tegelenud järjekindlalt loodusväärtuste süsteemse kahjustamisega, alustades [vääriselupaikade tunnustega alade raiumisega](#) ja lõpetades Natura liikide ning elupaikade kahjustamisega ja looduskaitsealadel teostatavate uuendusraietega. Keskkonnakomisjoni poolt avalikkusele saadetud teate järgi võivad RMK raiesurve väheneda aga seepärast, et kasvab rangelt kaitstud metsade osakaal. Teates kirjutatakse, et *RMK andmetel kasvas riigimetsas tänavu jaanuaris rangelt kaitstava metsa, kus raiet ei tehta, pindala 300 000 hektarini. 2020. aasta jaanuari andmete kohaselt on RMK hallatavat metsamaad 1 029 902 hektarit, millest range kaitse all on 29,2% (300 220 ha), majanduspiirangutega 7,1% (73 419) ja majandatavat metsa 63,7% (656 263 ha). Eesti on rangelt kaitstava metsamaa osakaalu poolest teisel kohal Euroopa Liidus. Vaid Soomes on kaitstavaid alasid rohkem kui Eestis.*

Rääkimata jäetakse, et [osa sellest rangelt kaitstavast metsast on raiesmikud ja noorendikud](#), mis võeti kaitse alla salu- ja laanemetsade range kaitse vajakute katteks möödunud kümnendi lõpus. Laiemat pilti vaadates on Eesti looduskaitsealade kogupindala poolest Euroopa riikide arvestuse tagumises pooles - täpsemalt [kahekümne esimesel kohal](#). Veelgi väiksem kaitsealade osakaal on vaid üheksal riigil. Euroopa elurikkuse strateegia järgi tuleks 2030. aastaks kaitse alla võtta 30% riigi pindalast igas biotoobis, st 30% nii metsa, veekogusid jms. Eestis on metsamaad hetkel kaitse all 25%, samas on üheksa EU riiki juba üle 30% kaitsealade kogupindala saavutanud.

Lisaks avaldati [2020. aasta kevadel RMK siseaudit](#), mille koostajate hinnangul tuleb RMK-l teha keskkonnaministeeriumile ettepanek kaaluda põhimõtet, et uute esinduslike II ja III kategooria liikide leiukohtade avastamisel ning range kaitse alla võtmisel tuleks vähem esinduslikud või oma väärtuse kaotanud leiukohad range kaitse alt välja arvata.

Kahetsusväärsel kombel jäi Keskkonnakomisjonis täielikult arutamata probleemne tõsiasi, et RMK teostab meie metsades üleraiet. Riigimetsa majandajad on juba mitu aastat raiunud [üle ministri määrusega kinnitatud raiemahtude](#), samuti oma arengukavaga sätestatud raiemahtude.

Metsandusekspert Rainer Kuuba [analüüsis](#) osutatakse, et vastupidiselt [2010. aasta riigikontrolli raportile](#), millega soovitatakse RMK-l jätkusuutlikkuse saavutamiseks raieintensiivsust ja – mahtusid vähendada, on viimase kümne aastaga riigimetsa raieintensiivsus hoopis kahekordistunud. Analüüsis osutatakse ka sellele, et seniste raiemahtude säilitamine toob kaasa järsema raiemahtude langemise tulevikus ning ühes sellega suurema majanduskahju, kui tekiks raiemahtude kiire ja teadliku vähendamisega.

EMA hinnangul on kahetsusväärne, et nii tähtsa küsimuse arutamisele, nagu seda on meie riigimetsade majandamine ja sellega avalikkuse tähelepanuvälja jõudnud probleemistik, kutsuti vaid RMK esindajad ning Keskkonnaministeeriumi asekanstler Marku Lamp, kelle kohta on Eesti nimekamad keskkonnaühendused juba mitu aastat tagasi [teada andnud](#), et pikaajaline eluslooduse asekanstler ja MAK2030 protsessi juht on nende usalduse täielikult kaotanud ning peaks oma ametist taanduma.

Eeltoodule tuginedes soovib Eesti Metsa Abiks saada Riigikogu keskkonnakomisjonilt vastuseid järgmistele küsimustele:

- 1) Kas te tunnistate kaasamise head tava ning seda, et RMK peaks kohalikke kogukondasid hea tava alusel kaasama? Miks?
- 2) Kas te tunnistate kaasaegset kliimateadust, mis väidab uuringutele toetudes, et lageraielangid on süsinikuemissioonide allikaks ja ka puidu masspõletamine tekitab süsinikuheidet? Miks?
- 3) Kas te olete teadlikud, et osa uutest rangelt kaitstavatest aladest on RMK poolt lagedaks raiutud alad, mistõttu kasvatatakse rangelt kaitstavate alade pindala osaliselt lageraielankide ja noorendike arvelt? Kuidas te sellesse suhtute? Kas teie hinnangul on avalikkuse suhtes aus, kui viidatakse RMK väljaütlemisele, mille kohaselt vähenevat raiesurve uute rangelt kaitstavate alade arvelt, samas kui märkimisväärne hulk nendest uutest kaitsealadest on juba varasemalt lagedaks raiutud? Miks?
- 4) Kas te olete teadlikud sellest, et Eesti on looduskaitsealade kogupindala poolest Euroopa riikide arvestuses EL-i riikide tagumises pooles? Kas see on teie hinnangul hea saavutus või võiks Eesti selles arvestuses eesrindlikumale kohale jõuda? Miks?
- 5) Kas te olete teadlikud sellest, et RMK on juba mitmeid aastaid raiunud üle keskkonnaministri kehtestatud määruuses lubatu ning üle oma arengukavas sätestatu? Kuidas te sellesse suhtute? Miks seda teemat keskkonnakomisjoni istungil ei arutatud?
- 6) Miks kutsuti istungile vaid RMK töötajad ning Keskkonnaministeeriumi asekanstler Marku Lamp, kaasamata sõltumatuid eksperte mujalt, et saada ka objektiivsemat teaduslikku hinnangut RMK tegevuse osas?
- 7) Kas kõnealuse istungiga lõpetatakse keskkonnakomisjonis RMK tegevuse analüüsimine, leppides saadud vastuste kui adekvaatsetega, või on kavas RMK tegevust ka edasi analüüsida? Miks?

Teadmiseks: Eesti Vabariigi valitsusele

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Linda-Mari Väli
MTÜ Eesti Metsa Abiks
juhatuse liige